

**Procedury ochrony małoletnich w Szkole Podstawowej
z Oddziałami Integracyjnymi Nr 162 im.
Władysława Szafera w Krakowie Informacja dla
Rodziców/Opiekunów prawnych**

Preambuła

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 162 w Krakowie jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Każdy pracownik Szkoły traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracownika Szkoły wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Pracownik Szkoły, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych szkoły oraz swoich kompetencji.

Podstawy prawne *Polityki ochrony dzieci* w naszej szkole wynikają z Konwencji o prawach dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz stosownych ustaw zapisanych m.in. w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, Kodeksie karnym, Kodeksie postępowania karnego, Kodeksie cywilnym.

Objaśnienie terminu „krzywdzenie dziecka”

1. Przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika szkoły, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.
2. Co to jest krzywdzenie:
 - a) przemoc fizyczna wobec dziecka to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko, lub ze strony osoby, której dziecko ufa bądź która ma nad nim władzę. Przemoc fizyczna wobec dziecka może być czynnością powtarzalną lub jednorazową;
 - b) przemoc psychiczna wobec dziecka to przewlekła, нефizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a opiekunem, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Zaliczamy do niej m.in.: niedostępność emocjonalną, zaniedbywanie emocjonalne, relację z dzieckiem opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy rodzicem a dzieckiem;
 - c) wykorzystywanie seksualne dziecka to włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy;
 - d) zaniedbywanie dziecka to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie jego podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która jest zobowiązana do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.

Osoba odpowiedzialna za Internet to pracownik SP z OI 162 sprawujący nadzór nad korzystaniem z Internetu przez dzieci na terenie szkoły oraz nad bezpieczeństwem dzieci w Internecie. Jest to Barbara Świąszek-Kisielak.

Osoba odpowiedzialna za *Politykę ochrony dzieci* to pracownik sprawujący nadzór nad realizacją *Polityki ochrony dzieci w SP z OI 162* – **koordynator**. Jest to Magdalena Lach.

Zespół Interwencyjny to osoby współpracujące ze sobą celem udzielenia pomocy krzywdzonemu dziecku w skomplikowanych przypadkach. W jego skład wchodzi: Beata Michta, Katarzyna Machał, I. Homa.

Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem

1. Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem w SP z OI 162 jasno i kompleksowo określa:
 - a) zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników SP z OI 162;
 - b) sposób reagowania na przypadki podejrzenia, że małoletni doświadcza krzywdzenia;
 - c) zasady bezpiecznych relacji personelu Szkoły (nauczyciele, pracownicy obsługi i administracji) z małoletnimi określające, jakie zachowania są niedozwolone, a które dozwolone w kontakcie z dzieckiem;
 - d) zasady bezpiecznego korzystania z Internetu, zasady dostępu małoletnich do Internetu oraz ochrony dzieci przed szkodliwymi treściami w sieci;
 - e) zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci;
2. Polityka jest opublikowana i szeroko promowana wśród całego personelu, rodziców i małoletnich. Jest zamieszczona na stronie internetowej Szkoły (www.sp162.pl)
3. Procedury zawarte w *Polityce* obejmują działania związane ze zgłaszaniem podejrzeń oraz podejmowania interwencji, które określają, jakie działania należy podjąć w sytuacji krzywdzenia małoletniego lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony osób obcych, członków rodziny, pracowników Szkoły oraz rówieśników.
4. Wszyscy pracownicy SP z OI 162 znają treść dokumentu *Polityki ochrony dzieci* oraz *Standardy Ochrony Małoletnich*.
5. Zapisy zawarte w dokumencie obowiązują wszystkich pracowników (nauczycieli, pracowników obsługi i administracji).
6. Dyrektor wyznacza osobę odpowiedzialną za monitoring i koordynowanie realizacji *Standardów Ochrony Małoletnich*.
7. Do zadań osoby koordynującej należy odbieranie zgłoszeń dotyczących problemów związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa małoletnich oraz reagowanie na zgłoszenia zgodnie z procedurami przyjętymi w placówce.
8. W szkole w widocznym miejscu przy gabinecie pedagoga szkolnego znajduje się tablica z danymi kontaktowymi placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych. Dodatkowo na stronie internetowej szkoły znajduje się zakładka dla rodziców (prawnych opiekunów), na której zamieszczane są przydatne informacje na temat:
 - a) wychowania dzieci bez przemocy oraz ich ochrony przed wykorzystywaniem;
 - b) zagrożeń bezpieczeństwa dziecka w Internecie;
 - c) ważnych danych kontaktowych placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych.
9. Wszyscy rodzice/prawni opiekunowie zostaną zapoznani z obowiązującymi w SP z OI 162 *Standardami Ochrony Małoletnich* przez dziennik elektroniczny i na spotkaniach z rodzicami we wrześniu.

10. Dokumentacja składająca się na *Standardy ochrony małoletnich* jest udostępniana rodzicom także na stronie internetowej szkoły w zakładce „Rodzice” lub w formie papierowej w gabinecie pedagoga.
11. Dokumentacja składająca się na standardy ochrony małoletnich jest udostępniana uczniom na stronie internetowej szkoły w zakładce „Uczniowie” lub w formie papierowej w gabinecie pedagoga.
12. W każdej klasie odbędą się lekcje wychowawcze na temat: praw dziecka oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem seksualnym, ochrony przed przemocą oraz wykorzystywaniem, a także zajęcia z zakresu profilaktyki przemocy rówieśniczej.
13. W każdej klasie dzieci zostały poinformowane, do kogo mają się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania oraz bezpieczeństwa w Internecie. Na stronie internetowej szkoły w zakładce „Pomoc psychologiczno-pedagogiczna” znajduje się informacja na temat instytucji pomagających w sytuacji krzywdzenia małoletnich oraz bezpłatne telefony zaufania dla dzieci i młodzieży.

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

1. Pracownicy mają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy Szkoły podejmują rozmowę z rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.
3. Jeżeli zagrożone jest życie i zdrowie dziecka, wzywają pogotowie ratunkowe i policję oraz postępują zgodnie z zaleceniami służb.
4. W każdym przypadku krzywdzony małoletni zostaje niezwłocznie otoczony opieką i wsparciem pedagoga szkolnego/specjalnego/psychologa, wychowawcy i innych specjalistów według potrzeb.
5. W przypadku podjęcia przez pracownika podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone, pracownik ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji do dyrektora szkoły, pedagoga/psychologa/pedagoga specjalnego lub wychowawcy.

Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka

A. Na terenie placówki przez pracownika szkoły lub inną osobę

1. Osoba, która zauważyła, że jakiekolwiek dziecko jest krzywdzone, jest zobowiązana niezwłocznie powiadomić o tym dyrektora SP z OI 162.
2. Dyrektor rozpoznaje sytuację osobiście lub na jego polecenie Zespół Interwencyjny prowadzi rozmowę wyjaśniającą z uczniem i ewentualnymi świadkami zdarzenia.
3. Jeśli sprawę zgłosił rodzic, dyrektor rozmawia o zauważonej sytuacji z rodzicami pokrzywdzonego dziecka.
4. Na podstawie przeprowadzonych rozmów sporządzona zostaje notatka zawierająca plan pomocy dziecku.

B. Na terenie szkoły i poza nim przez rodzica/prawnego opiekuna lub inną osobę

1. Każdy pracownik, który posiada informację o krzywdzeniu ucznia przez jakąkolwiek osobę dorosłą, niebędącą pracownikiem szkoły, jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić

o podejrzeniu dyrektora szkoły oraz sporządzić notatkę służbową zawierającą opis zaobserwowanych symptomów.

2. Dyrektor w celu wyjaśnienia prawdziwości faktów sporządza opis zaistniałej sytuacji oraz plan pomocy dziecku na podstawie rozmów z dzieckiem, ze zgłaszającym fakt krzywdzenia dziecka oraz podejrzanym o krzywdzenie.

C. Gdy małoletni jest ofiarą przemocy domowej

1. Nauczyciel, który stwierdził, że dziecko może być ofiarą przemocy (zaobserwowane lub zgłoszone przez dziecko sytuacje: zaniedbywanie, powtarzające się poniżanie, upokarzanie, ośmieszanie, wciąganie dziecka w konflikt dorosłych, manipulowanie nim oraz oznaki przemocy fizycznej np. siniaki, zadrapania), powinien sporządzić notatkę służbową, którą przekazuje pedagogowi/pedagogowi specjalnemu/psychologowi i dyrektorowi.
2. Jeżeli stan dziecka wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia, dyrektor lub pedagog/pedagog specjalny/psycholog wzywa pomoc medyczną po wcześniejszym powiadomieniu rodziców/opiekunów.
3. Pedagog/pedagog specjalny/psycholog bada okoliczności sprawy, np. przeprowadza rozmowę z poszkodowanym uczniem, informuje dyrektora, o ile nie zrobił tego nauczyciel, następnie wzywa do szkoły rodzica/opiekuna.
4. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa dyrektor niezwłocznie powiadamia policję lub prokuraturę. Dyrektor również powiadamia sąd – Wydział Rodzinny i Nieletnich – w przypadku zaniedbywania dziecka, powtarzającego się poniżania, upokarzania, ośmieszania, wciągania dziecka w konflikt dorosłych, manipulowania nim oraz w przypadku widocznych oznak przemocy fizycznej.

D. Gdy małoletni jest krzywdzony przez innych uczniów

1. Obowiązkiem każdego jest bezzwłoczna reakcja na akty agresji i przemocy oraz rozmowa z ofiarą i sprawcą przemocy, służąca wyjaśnieniu sytuacji.
2. Uczniowi będącemu ofiarą przemocy zapewnia się pomoc zgodnie z jego potrzebami.
3. Z uczniami, którzy byli sprawcami lub świadkami przemocy, pedagog/pedagog specjalny/psycholog omawia przebieg zdarzenia tak, by wskazać w rozmowie, jak sobie radzić w trudnych sytuacjach, jak reagować na krzywdzenie i komu zgłaszać, gdy dochodzi do takiego krzywdzenia.
4. Małoletniego będącego sprawcą przemocy obejmuje się stałą opieką i kontrolą wychowawcy lub pedagoga szkolnego/specjalnego/psychologa. Nawiązuje się współpracę z rodzicami/opiekunami ucznia.
5. Jeżeli akt agresji/przemocy ma znamiona czynu karalnego, stosowana jest procedura przewidziana przez prawo.

E. Gdy ujawniona zostanie cyberprzemoc

1. Nauczyciel lub inna osoba posiadająca wiedzę o zdarzeniu informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego/specjalnego/psychologa, wychowawcę klasy i dyrektora.
2. Osoba, której zgłoszono zdarzenie, zobowiązana jest:
 - a) zebrać wszelkie możliwe informacje na temat zdarzenia, porozmawiać z poszkodowanym uczniem (wsparcie psychiczne, porada);
 - b) porozmawiać ze sprawcą, ustalić okoliczności zajścia;
 - c) zobowiązać ucznia do zaprzestania zachowań, które mają charakter przemocowy oraz zobowiązać do usunięcia obraźliwych materiałów z sieci (po zabezpieczeniu dowodów);

- d) powiadomić rodziców/opiekunów sprawcy zajścia i omówić z nimi zachowanie dziecka;
- e) zaproponować uczniom pomoc psychologiczno-pedagogiczną (tak poszkodowanemu, jak i sprawcy), jeżeli jest taka potrzeba;
- f) w przypadku gdy sprawca nie stosuje się do ustaleń i nadal krzywdzi inne osoby, dyrektor podejmuje stosowne działania prawne.

**Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu
popelnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu
opiekuńczego oraz osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury
„Niebieskie Karty”**

1. W niektórych przypadkach małoletniemu potrzebna jest nie tylko pomoc, ale także reakcja prawna, aby zatrzymać przemoc i uchronić go przed dalszym krzywdzeniem. Wtedy wszyscy pracownicy szkoły stają przed obowiązkiem podjęcia interwencji prawnej na rzecz krzywdzonego małoletniego. Interwencja jest procesem, który ma doprowadzić do zmiany sytuacji dziecka.
2. Interwencja prawna to powiadomienie organów o krzywdzeniu dziecka. Zakłada podejmowanie działań zgodnie z najlepszym interesem dziecka i współpracę służb zaangażowanych w ochronę dziecka krzywdzonego.
3. Osobą upoważnioną do powiadamiania odpowiednich organów o podejrzeniu krzywdzenia dziecka jest dyrektor szkoły.
4. Status prawny formy krzywdzenia będzie wyznaczał ścieżkę (rodzaj) interwencji, z której pracownicy szkoły powinni skorzystać.

Wszyscy pracownicy SP z OI 162 i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązani do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

Pracownicy zobowiązani są do troski o bezpieczeństwo małoletnich zgodnie ze swoimi kompetencjami oraz obowiązującym prawem.